СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕННИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНІЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 228. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 1. жовтня 1930. VOL. XXXVIII. No. 228. Jersey City, N. J. Wednesday, October 1, 1930. THREE CENTS.

ДЕМОКРАТИ ОДНОГОЛОСНО ЗА ЗНЕСЕННЯ ПРОГИБІЦІЙ.

СИРАКЮЗ. — На конвенції демократичної партії нюйорського стейту прийнято одноголосно резолюцію, в якій делегати заявилися за знесення 18-тої поправки й акту Волстеда. Заразом рішено домагатися законодавства щодо того, щоби зобовязати кождого публичного функціонаря до складання зізнань перед судом у справах, які звязані з його публичною діяльністю.

Рівнож рішено стояти за чотиролітню каденцію уряду говернора з тим, щоби вибори на говернора не припадали на той рік, коли припадають вибори на президента держави.

КРИТИКУЮТЬ АДМІНІСТРАЦІЮ ГУВЕРА.

СИРАКЮЗ. — Сенатор Вагнер, як тимчасовий председатель конвенції, виголосив довгу промову, в якій критикував республиканську адміністрацію. Він зазначив, що Гувер і республиканська партія заповідали зріст торговлі й промислу, піднесення заробітної платні й допомогу фармерам. Вислід того є такий, що обкреслення заробітних платень є загальним явищем, а 4 до 5 мілионів безробітних не побирають взагалі ніяких платень. Вагнер робить республиканців відвічальними рівнож і за крах на біржі та за припинення експорту, як наслідок високої тарифи.

БРОКЕРИ ВИПРАВДУЮТЬ СОВІТИ.

ШИКАГО. — При урядових дохідженнях, переведених у справі збіжевої спекуляції на шикагоській біржі, ствердженo з боку брокерів, що совіти не завважили своєю спекулацією на спаді цін на пшеницю.

ДОХОДЖЕННЯ У СПРАВІ НАФТОВИХ СКАНДАЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Секретар Вилбур не приняв резигнації Ралфа Келія, предсідателя полевої дивізії „Ди Дженерал Ленд Офіс" у Денвер. Келі закинув урядови, що він віддав нафтові поля рижним обманцям, ізза чого державна каса стратила $40,000,000,000.

Секретар Вилбур завісив Келія в урядованню і візвав його до предложення точних даних щодо того, яким то обманцям уряд віддав нафтові поля. Вилбур твердить, що Келі ніколи не доносив урядови про якісь надужитя.

ПРОПАДЕ ЗАПОРУКА ЧЕРВОНИХ.

ШАРЛЬОТ (Норт Каролайна). — „Ди Сивил Либертіс Юніон" стратить $27,000, які вона заложила титулом бонду за 7 робітничих провідників, засуджених за вбивство О. Адерголта, шефа поліції в Гастонії.

Головний лідер, Біл, находиться у Москві. Він заявив, що вертає і зголоситься відсиджувати кару. Але тепер нічого про нього не чути, як і про інших засуджених. Тому тепер не тільки пропадуть гроші, але суди готові відмовитися пізніше приймати бонди за страйкарів, особливо тих, що їх підозрівають за комунізм.

РОЗПОЧАЛИ ПІКЕТУВАННЯ.

ДЕНВИЛ (Вірджінія). — 4,000 ткачів з Юнайтед Текстил Воркерс оф Америка" вийшли на страйк. 150 пікетовців стоять біля ткацьких фабрик.

ЖІНКА ВМІШАНА В ЦЕРКОВНІ СПРАВИ.

НЮ ЙОРК. — Виявилося, що автором статті, яка атакує протестантсько-епископальну церкву, а яка була поміщена в католицькім органі „Ди Кетолик Ворлд", є Миссис Евелин А. Коминс, протестантка й жінка пастора, д-ра Александра Дж. Коминса.

ЖЕРТВИ НЕЩАСЛИВИХ ВИПАДКІВ.

ПИТСБУРГ. — 7,000 делегатів зіхалися на наради „Ди Нешенел Сейфті Конгрес". На нарадах відчитано письмо Гувера, в якім він звертає увагу на те, що в Злучених Державах гине тепер річно 100,000 людей від нещасливих випадків. Найбільше гине ізза нещасливих випадків з автомобілями.

ЗАРОБІТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ЖІНКИ.

НЮ ЙОРК. — Із статистики заробітної жіночої платні, яку зладила Миєс Меріон Мек Кленч, президентка „Нешенел Федерейшен оф Бизнес енд Професшенел Вімен", виходить, що пересічний дохід 15,000 професійних жінок виносить річно $1,300.

ЗАВИСОКІ ЖИТТЄВІ ВИМОГИ.

КЛІВЛЕНД. — На конвенції „Америкен Бенкерс Ассоєйшен" говорив Джан Бартон про теперішнє економічне положення в Америці. Він підніс, що американська життєва стопа є ще рішучо зависока та що її не можливо вдержати, коли інші народи не можуть жити на такій самій висоті. Бо тепер живемо, говорив Бартон, у часах електрики, телеграфу, літаків і народи живуть так близько себе, що не може бути мови про великі ріжниці в способі життя.

Америка, говорив далі Бартон, продукує дуже багато, щоби вдержати життєву стопу, але тепер нема де збувати товарів, бо коли Америка замкнулася тарифою перед світом, то й світ не хоче в неї нічого купувати, коли не може їй нічого продати.

З ГАЛІФАКСУ ЗАВЕРНЕНО 200 ІМІГРАНТІВ ДО ЕВРОПИ.

Чотири пасажирські кораблі привезли протягом чотирох днів поверх 200 европейських імігрантів, яким недозволений візд до Канади на підставі міністерського розпорядження з 14-го серпня ц. р. В цьому розпорядку зазначено, що забороняється візд до Канади всім европейським імігрантам, котрі належать до категорії фармерських робітників, домашніх слуг та інших, які відчалили від европейського берега в дні або після дня видання розпорядку.

ДІСТАВ 4 МІСЯЦІ ЗА ВИМУШЕНИЙ ПОЦІЛУНОК.

В едмонтонському поліційному суді відбулася розправа Володимира Секрети за те, що прийшов до хати одної місцевої родини і в неприсутности мужа пріцілував його дружину проти її волі. Поліційний суддя Прімроз признав Секрету винним за напад на жінку і присудив йому 4 місяці вязниці в Форт Саскачевані.

ДУМАЮТЬ, ЩО ТЕПЕР ТАМ ЛІПШЕ.

Консулі рідних чужих держав в Монтреалі говорять, що сотки европейських емігрантів, з яких велике число є канадійськими горожанами, зголошуються по пашпорти, або по візи, щоби вернути до Старого Краю. Деякі з аплікантів мають замало грошей, або й зовсім не мають грошей, ні роботи, і просять допомоги на подорож кораблем через океан. Однак є й такі, що позаробляли гроші і вертають тепер додому в надії, що там дешевше перебудуть тяжкі часи, ніж у Канаді.

РОЗВОДИ В СОВІТАХ.

По офіціяльних даних большевицького статистичного уряду в Совітах припадає річно на 1,000 подруж 200 розводів осіб у віці від 18 до 19 літ і 160 розводів осіб у віці від 16 до 17 літ. Занотовується найменше розводів осіб вище 30-ти літ. „Безбожник" стверджує, що мимо сильної антирелігійної пропаганди між мужиками понад 80 проц. мужиків бере шлюб у церкві. Навіть члени „Комсомолу" після реєстрації в цивільному уряді беруть ще шлюб у церкві. В звязку з тим "Безбожник" і „Комсомольская Правда" взивае своїх членів, щоби вони подавали до публичного відома прізвища тих комсомольців, котрі брали шлюб в церкві, бо вони таким чином стаються „зрадниками комуністичної ідеольогії".

СТИРТИ ГОРЯТЬ!

Дня 30. серпня ц. р. підпалено 150 кіп ячменю в дворі гр. Готоцького в Потоці, бережанського повіту; кождої ночі в численних селах горять чисельні стирти польського майна, а поліція не може найти винуватців. Тюрми в Тернополі і Бережанах переповнені „підозріями", яких однак будуть мусіли увільнити з браку доказів.

ГОРИТЬ УКРАЇНСЬКЕ МАЙНО!

З Воютич, повіт Самбір, повідомляють, що там невідома злочинна рука підпалила вночі будинок читальні „Просвіти" і Кооперативи. Будинок згорів.

МАБУТЬ ПРИПИНИТЬ ДОВІЗ РАДЯНСЬКОГО ВУГЛЯ ДО КАНАДИ.

Канадійський уряд робить відповідні заходи, щоби припинити довіз до Канади вугля із СРСР, яке робить конкуренцію канадійському вугляю. Радянське вугля коштує в Канаді пять і пів долярів за тону, отже танше як канадійське. Причиною цього є те, що в радянській вугльовій індустрії працюють головно вязні і тому кошти продукції радянського вугля є багато менші як канадійського. В останних чотирох місяцях привезено до Канади 104,71 тон вугля із СРСР, яке коштувало 663,363 долярів, а за час від 31-го липня минулого року до кінця липня цього року було спроваджено звідтіля 305,270 тон вугля за ціну 1,250.000 долярів.

В урядових кругах існує переконання, що здержання довозу радянського вугля до Канади може в великій мірі причинитися до зменшення безробіття в канадійській вугільній індустрії.

ПОЛЬСЬКІ СТУДЕНТИ ОБКРАЛИ МУЗЕЙ ІМ. ОССОЛІНСЬКОГО.

Польські часописи повідомляють, що польські студенти Тодей Цеслік, Володислав Станкевич, Стефан Зіблер і Володислав Ясінський обікрали Музей ім. Оссолінського у Львові. Згадані молодці обкрадали музей на рати. Дня 3. липня ц. р. вони вкрали з музею великої вартости золотий ланцюг та дорогоцінні брилянти і заставили усе те в „Ґіпотечному Банку" за 32 доляри і 900 зол. А от кілька днів тому вкрали знову 18-каратовий золотий ланцюх і заставили його в „Міськім Заставничім Заведені". Поліція довго шукала злодіїв, аж врешті їх найшла й віддала до диспозиції слідчого судї. Гроші з проданих дорогоцінностей молодці прогуляли.

ПУДЕЛКО СІРНИКІВ ПРИЧИНИЛО СМЕРТИ ДВОХ ОСІБ.

І таке буває на світі. А доказом цього така історія: Якийсь Румун, перебувши зі своїм товаришем ніч у рідних льокалях Гамбурга, пішов ще вранці до якогось шинку. Коли платив рахунок, забув, що від кельнера взяв пуделко сірників. Прийшло до авантури. Брутальний кельнер став Румуна лаяти, що він, мовляв, злодій, а Румун у відповідь так сильно побив кельнера, що цей по кількох годинах номер у лічниці. Румуна і його товариша арештували. Товариш Румуна так сильно пережився фактом арештування, що перед процесом відібрав собі життя.

ПРО РЕВІЗІЮ КОРДОНІВ.

Провідник німецького центру, посол Каес, промовляючи на зборах у Вроцлаві, заявив: „Ми знаємо добре, які важкі втрата принесло нам теперішнє визначення східних кордонів Німеччини. До зміни тих кордонів не приведе одначе фронтовий наступ, тільки шлях терпеливости. Лише синтеза справедливих ідеалів і твердої дійсности доведе нас до цілі. Податкова і фінансова реформа, скасування пляну Юнга і ревізія мирових договорів, все це є завдання, для кождого Німця самі собою зрозумілі".

ПРОТИУКРАЇНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ У ЛЬВОВІ.

У неділю, 31. серпня, вшехпольські організації скликали віча, щоб запротестувати проти загрози війни, яку підготовляють Гайдамаки з Німцями. Заздалегідь підготовані резолюції цих віч домагалися розвязати всякі сепаратистичні українські організації, себто: Луги, Пласти, Соколи, Просвіта, Кооператива, скасувати всі українські школи, а головно гімназії. Тому, що Німці далеко, а гайдамаки таки тут близько, у Львові, а головно гайдамацькі інституції, львівське шумовиння припустилось наступ на шиби і явиськ українських інституцій, а саме трох крамниць „Маслосоюзу", читальні „Просвіти", капліці на Замарстинові та „Народної Гостинниці". При цьому побили сторожиху К. Зелену, яка вибігла подивитися, хто бє шиби, і поранили тяжко ножем портієра „Народної Гостинниці", Макогона.

САБОТАЖІ І ВБИВСТВА.

Радянська преса подає нові випадки протибольшевицьких виступів селян на Україні. В окрузі Артемівськім селяни вбили комуніста Арбу, котрий агітував за вступ до рільних комун. Під Уманем вбито провідника місцевої комуни Близнюка. В селі Глубочок в Проскурівськім окрузі селяне підпалили будинок начальника рільної комуни і замкнули дверї знадвору. Начальник комуни та його родина згинули в огні. В цьомуж окрузі в селі Синявка підпалено будинок податкового уряду. В селі Слобідці під Камянцем спалено стодоли зі збіжжам.

ЖИТТЯ В КОЛГОСПАХ.

„Пролетарська Правда" подає тріжожні вістки яро життя і діяльність колгоспів. Виказується, що навіть деякі комуністи, котрі вступають до колгоспів і займають там провідні місця, свій господарський інвентар і знаряддя використовують поза колгоспами або випродують. Так зробили навіть деякі члени управи в димерському колгоспі. В цьомуж колгоспі розвивається антисемітизм, деякі члени управи сталяться ворожо до наймитів і бідняків. В колгоспі є випадки, що поодинокі члени колгоспу насміхаються над колгоспниками Жидами.

ЗАБРАЛИ В КАСІЄРА 4,000 ЗОЛОТИХ.

Лісом у громаді Красне (пов. Калуш) їхав у пятницю раненько касієр деревної фірми Глезінгера, Альфр. Грінкрват, з грішми на виплату для робітників. До нього прискочило 5—6 людей з кріками, відпрягли коні та забрали валізку, в якій було 4,000 зол. і бравінг. Опісля пропали в лісі. Поліція веде слідство. Польські часописи пишуть, що напасники не були членами УВО, бо Грінкрват зізнав, що один з них сказав до нього по польськи: „Холеро, давай пеньондзе".

АРЕШТУВАННЯ ГІМНАЗІЯЛЬНИХ УЧНІВ.

У Станиславові арештували гімназійних учнів Тад. Салука та Яр. Пиндуру під замітом приналежности до УВО. Арештованих відставили до судової вязниці. Польські часописи твердять, нібито ревізія дала обтяжаючі матеріяли.

ПАРТІЯ ПРАЦІ ЗА САМООЗНАЧЕННЯ КОЛЬОНІЙ.

МІНІСТЕР ПРИЗНАЄ НАВІТЬ ПРАВО ВІДОРВАННЯ

ЛОНДОН. — У розмові з газетярами про працю так званої імперіяльної конференції Дж. Г. Томас, міністер для справ доміній, заявив, що конференція признасть формально право кождій домінії британської імперії до повного самоозначення.

Коли Томаса спитали, чи се право обіймає відорвання від британської імперії, Томас заявив: „Ніхто не може відмовляти цього права. Ви не можете відтягнути людини від самогубства, коли вона уперлася. Ви ій можете тільки порадити, що це не розумно робити".

Імперіяльна конференція має встановити суд для розсліджування претенсій доміній до Англії.

Консервативна партія видала публичну заяву, що чутки про уступлення Болдвина зі становища провідника республиканської партії є неправдиві.

ПРОЦЕС ПРОТИ ФАШИСТІВ У НІМЕЦЬКІЙ АРМІЇ.

ЛЯРІПЦІГ. — На процесі проти офіцирів німецької армії за державну зраду, якої вони мали допуститися, організуючи фашистські „ячейки" в німецькій армії, виступали свідки, покликані обороною, та представляли, яких способів уживає німецький уряд, щоби поборювати фашистівську пропаганду в армії.

Команданти мали часто роздавати серед жовнірів у касарнях летючки проти фашизму. Останніми часами команда роздавала офіцирам в дарунку годинники з портретами Гінденбурга в нагороду за доноси на інших офіцирів.

Свідками на розправі виступають часто офіцири. В слідстві вони часто висказувалися свобідно проти обжалованих, а тепер вони часто не хочуть повторити своїх зізнань або заявляють, що тепер і вони так думають, як обжалованні.

НІМЕЧЧИНА ШУКАЄ ПОЗИЧКИ.

БЕРЛІН. — Канцлер Брінінг предложив цими днями німецькому президентови Гінденбургови проект реформи німецьких фінансів, котрий опісля має бути предложений німецькому парлямєнтови.

Щоби зрівноважити бюджет, німецький кабінет міністрів думає затягнути позa границею позичку в сумі 125 мілионів долярів.

Президент Гінденбург має незадовго відбути конференцію з провідниками німецьких партій. Він буде пробувати найти спосіб парляментарної співпраці партій в новому уряді.

ПРОЦЕС ЗА НАРУШЕННЯ НЕВТРАЛЬНОСТИ АМЕРИКИ.

ГАГА (Голяндія). — На процесі за відшкодовання американських фірм, пошкодованих діяльністю німецьких агентів підчас війни, але ще перед вступленням Америки до світової війни, американські адвокати заявляють, що Німеччина признавася мимоходом до вини за вибухи на Блек Там Айленді та в Кінгсленді тим, що вона не покликала до оборони своїх міністрів, які давали прикази вести безпощадну боротьбу проти аліянтів по нейтральних краях.

РЕПУБЛИКАНСЬКИЙ РУХ В ЕСПАНІЇ.

МАДРИД. — Тут відбулася конференція 22 республиканських груп, розкинених по всій Еспанії. Конференція постановила обєднати всі ці групи в одну партію, яка має виступати підчас виборів як осібна політична партія з виключно республиканською програмою та ставити кандидатів у кождім окрузі.

Рівночасно партія постановила зірвати свої порозуміння з іншими партіями, як приміром з соціялістами, які вважаючи інші справи важнішими, є республиканськими тільки мимоходом.

Часописи вважають цей розрив з соціялістами за поважний удар для еспанського республиканізму.

Еспанський уряд ще не рішився, який крок йому зробити проти провідників великої республиканської демонстрації в Мадриді, котра стягнула 20,000 людей.

У рижних частях Еспанії ведуться тепер поважні страйки. Уряд каже, що страйк в Галісії має політичний характер, бо провідники мають бути прихильниками диктатора Рівери.

ГУРАГАН І ПОВІНЬ В ІТАЛІЇ.

ЛІВОРНО (Італія). — Великий гураган, що вівстів цю околицю, спричинив вилив ріки Чечіни. Зібрана ріка заляла місто Чечіно на 7 стіп завглибшки. Мешканці сховалися на дахи домів та околичні горби. Води зірвали тори залізниці, що веде до Риму, на просторі пів милі. Залізничий рух перерваний.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing as special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months 3.75
Three months ..... $ 2.00

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00

Foreign and Jersey City Rates:
В Джерзи Сіті і Заграницею:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці $2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свобода", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДОПОМОЖІМ ЗІБРАТИ ФАКТИ

Головна Канцелярія Українського Народного Союза віднеслася сими днями через відділових секретарів Союза до членів у важних організаційних справах. Письмо порушує справи, від яких залежить будучність організації.

Першою справою є організація молодих членів. Будучність організації заставлає свідомих членів уже не від нині думати над нею. Виринають у тій справі різні думки. Виростають діти, обезпечені родичами в Діточому Департаменті, та приходять у вік, коли вони могли би перейти між дозрілих членів. Якби вони хотіли стати повноправними членами, вони не тільки поповняли би ряди старих членів, які пороріжуються через смерти, але могли би внести в організацію свій американський досвід. На приєднання сих молодих людей покладають деякі члени велику надію. Радять поробити для сього спеціяльні приготовання й заходи. Радять втягати їх до старих відділів, давати їм нагоду перебирати постепенно владу.

Інші підчеркують потребу організації молодіжи. Кажуть, треба дітий організувати в спеціяльні товариства, пластові або ім подібні, та в сей спосіб приготовляти їх ставати членами Союза. Се є друга справа, порушена в письмі головної канцелярії Союза.

Одна дорога не виключає другої. Можна би робити й одно й друге. Одначе, що би не робити, треба знати вперед докладно, кілько є дітий, які дозріли вже до виходу з Діточого Департаменту та охочих перейти в дозрілі відділи, кілько є дітий, які охочі се зробити, а кілько є дітий, охочих до пластової організації.

Третою справою є Сиротинець. Заки Союз возьметься остаточно полагодити сю справу, він мусить знати, кілько є дітий-сиріт, які потребують помочи. Доперва маючи такі дані та знаючи докладно, кілько наших сиріт і якої помочи від Союза вони бажають, тоді буде Союз могти приступити до остаточного вирішення питання, що робити.

По такі інформації пише головна канцелярія Союза. Урядники відділів будуть певно старатися дати головній канцелярії найкращу інформацію. Доколи се буде робота для них за тяжка. Порадно було би, щоби всі члени помогли своїм урядникам, на скільки такі квестіонарі ще не виповнені, виповнити як найкращими, себто найправдивішими інформаціями. Подаючи щиру, повну й правдиву відповідь на всі питання, поставлені головною канцелярією, члени поставлять кращу підставу під організованя дальшої праці нашого Батька-Союза.

О. Сновида.

ЗА ЧОРНЕ МОРЕ.

З малих фактів родяться великі події. Певно не всі звернули велику увагу на те, що кілька місяців тому два большевицько-російські кружляки воєнні переплили з Балтику до Чорного моря. А тимчасом є се факт величезної ваги і дуже характеристичний як для замірів Росії на Чорнім морі, так і до положення на нім взагалі.

Доказом сього є, що — ніби у відповідь на сей крок Росії — до Константаці, румунського порту над тим морем, завітала недавно англійська воєнна ескадра. Мов блискавкою освітили сі два факти положення політичне, а „народній комісар" Ворошилов заявив в пресі, що Англія старається дістати на румунськім побережу морську базу та що **війна англійсько-російська вже зачалася...**

Очевидно, ся війна ще не зачалася. Але... Два віки боролася царська Росія з Туреччиною за посіданя Чорного моря, яке — хутко по упадку Византії — стало внутрішним турецьким озером. Переможницею вийшла Росія, що, підбивши собі Україну (якою хотіла за гетьмана Петра Дорошенка заволодіти Туреччина), Кавказ, Бесарабію і Крим, — зробила з Чорного моря майже своє внутрішне озеро, бо инші прибережні держави були дуже слабі під оглядом воєнно морським. Тоді Москві заманулося вирватися крізь Дарданелі на Середземне море. В 1878 р., коли армії Александра II. стояли під брамами Константинополя, — ій се майже удалося, а шлях на Сальоніки стояв отворомпередцарем. **Але намірам Росії перешкодила Англія Біконсфільда,** яка післала свою фльоту в Мраморне море. Росія пофулася, щоби поновити свої зусилля підчас світової війни — з відомим вислідом. А по війні — властиво по заключенню мира — Чорне море стало отвертим морем, до якого було вільно входити кораблям всіх наций. **Так стало се море границею між Росією і Великою Британією.**

Обидві держави мали вже точки стичности. Посуваючись на щораз то'нові землі, обидві суперниці, Росія з півночи на полудне. Велика Британія з полудня на півночи — зіткнулися нарешті в Афганістані і в Персії, яку поділено на дві сфери впливу російсько-англійським трактатом 1907 р.; через Ірак наблизилася Англія до Кавказу, аж нарешті через Чорне море до України. Бо, як сказав один англійський політик, **зовнішня границя англійського королівства тягнеться побережем чужих держав.**

Відомо, що цілий час перед великою війною і по ній — з винятком часу війни — відносини між Англією і Росією були дуже напружені. Ще більше загострилися вони тепер, коли до влади в Росії прийшов Комінтерн, що бунтує проти Великої Британії цілий світ. Чи з огляду на се — не захоче Англія дійсно використати стратегічне положення на Чорнім морі, а би—як каже Ворошилов—шкодити Росії, яка шкодить їй? Відомо, в кождім разі знаємо з сторії, що се своє положення, коли треба, Англія уміє використати. Підчас Кримської війни 1853—55 р. **Англія попирала сепаратистичний рух** над Чорним морем: боронила перед захланністю Росії „Дунайської Князівства" (як тоді звали Румунію), протегувала повстання імама Шаміля на Кавказі. А на Парижськім мирі вимусила на Росії — невтралізацію Чорного моря і заборону будувати на його побережу воєнні арсенали.

Чи, попираючи англійські кроки Росії в Китаю і в Індії, не захотіли би Англія в разі пильної потреби знову заінтересуватися сепаратистичними рухами чорноморських народів, з яких найважнішим „теперішнє Україні? Питання, на яке не маємо відповіди, але яке теперже собі варто поставити...

В кождім разі одно є певне: до тих теренів, на яких доси стикалися два грізні суперники (в Афганістані, Персії) тепер прийшов ще один: Чорне море, українське море. Від нас залежить, щоби, коли на тім терені прийде до поважних подій, щоб вони не заскочили нас зненацька... **„Чорне море — його народам"**, це повинно бути наше гасло в можливім конфлікті.

З організаційного руху в У. Н. Союзі.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Спільні наради відділів Українського Народного Союза.

З нагоди прибуття до нас редактора „Свободи" О. Ревюка відбулися тут у суботу, дня 20. вересня, спільні наради урядників тутешніх відділів У. Н. Союза. Збори скликано за ініціятивою президії комітету протестаційного відділу, на яке власне запрошено гр. Ревюка як головного бесідника. Вже в годині 6. вечером почали збиратися до „Викторія Гол", при вул. В. Шикаго, урядники.

Збори відкрив голова вечорового комітету гр. Н. Моранець, який пояснив ціль зборів. Секретар вечевого комітету, С. Мусійчук, прочитав по черзі всі відділи з Шикаго та записав присутних представників. Показалося, що на зборах зявилося 29 урядників, представляючих 15 відділів У. Н. Союза, а саме:

1) Відділ 252 — Д. Красновський, К. Читвінський, І. Скульський; 2) Відділ 221 — І. Карпа; 3) Відділ 301 — Л. Доманчук, П. Підлісний, П. Зарубій; 4) Відділ 106 — Н. Гурей, С. Прокопів; 5) Відділ 379 — Г. Ониський, П. Сачавський; 6) Відділ 214 — І. Дорош, І. Паславський; 7) Відділ 220 — Д. Костик; 8) Відділ 259 — Т. Яремцьо, Т. Пелех; 9) Відділ 139 — Ґ. Федасюк, В. Липовий, п. Кукура; 10) Відд. 243 — Т. Карплюк, Г. Бутовський, п. Міляновий; 11) Відд. на В. Гарвей — Н. Гуцул; 12) Відд. 183 — Ґ. Нісевич; 13) Відд. 165 — М. Липа; 14) Сестрицтво Богородиці з В. Пулман — п. Кат. Шемердяк; 15) Сестрицтво Богородиці з Оклей — п. Текля Оленик.

На заклик гр. Моранця вибрано президію зборів. Предсідателем вибрано одноголосно гр. Ґ. Федасюка, секретарем гр. І. Скульського. Гр. О. Ревюк у своїй промові зясував присутним важні справи Українського Народного Союза. Значіння У. Н. Союза як запомогової та національної організації відоме кождому. Нині У. Н. Союз, як зрештою кождa організація, працююча серед емігрантів, переходить через тяжкі часи як через теперішну економічну кризу, так у ще більшій мірі через замкнення імміграції. Колиб імміграція йшла з краю далі таким самим сильним руслом, як вона йшла давніше, то ніяка організація імігрантів будучністю не журилася би. Від замкнення імміграції перед кождою імігрантською організацією стоїть питання, в чиї руки перейде організація й фонди, коли старе покоління, роджене на тім боці океану, вимре. Всі імігрантські організації знають, що організацію, її заряд і фонди можуть перебрати тільки діти імігрантів. Лишень вони можуть продовжувати організацію, її фонди та ім'я. Супроти сього перед кождою організацією стоїть нині питання організації молодих членів. У. Н. Союз робить сі заходи на ріжні способи: заводячи нові роди обезпечення, щоби бизнесові організації не могли вести агітації, що вони дають добродійства, яких Союз не дає; притягаючи молодіж брати участь у заряді відділів, організуючи сиротинець для сиріт по членах У. Н. Союза; організуючи спеціяльні молодечі товариства на взорець пластових організацій; видаючи український журнал по англійськи. Бесіднику подробично обговорює кождy справу.

Промова викликує сейчас оживлену дискусію. Забирають слово присутні відділові урядники, подаючи свої запити, уваги й спостереження.

І. Дорош висказує, що треба старатися, щоби наші люди вступали до Союза, не до чужої організації.

Гр. Сачавський, висказуючи своє вдоволення і признання за часопис для дітей в англійській мові і за „Свободу", піддає думку, щоби Союз у кризу безробіття помагав членам задержувати своє членство. Зробити се можна через відділи, коли вони будуть помагати безробітним членам при плаченню вкладок.

Д. Красноконий підносить, що занадто сліпе наслідування скавтів могло би в нашій молодежи ще більше скріпити американського духа та відтягати її від У. Н. Союза.

Н. Читвінський запитує, чому „ендавмент поліси" вищі ніж в американських фірмах.

Д. Костик заявляє, що люди, коли їх організується, кажуть, що поліси зависокі, і що тяжко, особливо дітей поверх 16 літ виписати. Кажуть, що за дорого.

І. Бутовський підтверджує се спостереження.

Т. Карплюк радить не висилати більше як один календар до родини.

Т. Пелех: Будучність Союза в дітях. Молодечий журнал, добрий, тільки зарідко появляється. Треба додай раз в місяць. Цінн обезпечення в Союзі не дорогі.

П. Підлісний: Коли дитина стоїть 16—18 літ, то з переходом до старших повинна дістати в дарунок бодай річну вплату до Союза. Секретарі відділові повинні мати винагороду з головної каси, бо вони є агентами.

Н. Гурей: Урядники відділові повинні мати якесь винагородження. Тоді будуть мати охоту до праці, а Союз зросте.

Відповідаючи на всі справи, гр. О. Ревюк підчеркує напередсамий факт оживленої й річевої дискусії. Отся дискусія урядників відділів У. Н. Союза про досить трудні справи організації й асекурації є доказом великого значіння відділів запомогової організації для розвою імігранта. Коли порівнати наших людий з пишними зпереду двайцяти літ, побачимо просто величезний поступ. Велику частину сього поступу треба приписати тому, що запомогова організація заключена з членами через агентів, які знають члена тільки при вступленю й при плаченю вкладки, але злучена через відділи, в котрих члени гуртуються, організуються, ведуть свій заряд, стрічаються кождого місяця, виступають разом при смерти члена, обходах, тощо. Ся відділова організація мала велике значіння для виховання наших людий.

Щодо самих справ, тут порушених, то, як самі бесідники нераз заявляли, деякі з тих справ належать до законодатного тіла Союза й можуть бути вирішені тільки конвенцією. Такою є справа календаря. Инчі справи могливи бути вирішені урядом, але знова конвенція Союза мусить дати основу й можність вирішити справу по бажанню членів. Такою справою є частіше видаванне „магазину" по англійськи; потребу сього здавна завважують і члени й їх діти, але для переведення сього в життя треба ухвалення відповідних фондів конвенцією.

Закид незорганізованих ще наших людий, що нібито асекурація в Союзі дорожча від асекурації в бізнесових фірмах, опирається на незнанню фактів. Асекурація опирається на засаді, що люди кождого віку мають зложити тільки гроша, щоби вони своїми вкладками зібрали стільки, скільки треба на оплаченя посмертних по членах їх віку, що помруть у році. Отже висота вкладки не залежить від конвенції, ні від уряду організації, а від смертельности людий в даному віці. Як уряд ні конвенція не може зробити з додання двох до двох нічого инчого, як тільки чотири, так само коли серед членів організації в якомусь віці случається певне число смертий, то організація не може збирати инчої оплати, як тільки таку, яка припадає з обрахунку. Наші старі поліси опиралися на табличку смертельности в запомогових організаціях. Ся табелька показувала, що смертельність серед членів запомогових організацій була инча як смертельність серед людий, обезпечених в асекураційних підприємствах. Через те оплати за обезпеченя в старі роди поліси є нижчі, як оплати за такі самі обезпеченя в асекураційних підприємствах.

Зате три нові роди обезпечення, заведені Союзом на конвенції У. Н. Союза в Рочестері, опираються на тій самій табельці смертельности, на якій опираються поліси асекураційних підприємств. Через те вкладки за ті три нові поліси обезпеченя не є вищі, але якраз такі зависокі, як у підприємствах. Коли декоторі наші поліси видаються дорожчими або таншими, то тільки тому, що ті поліси не є однакові. Щоби порівнати ціну поліси, треба порівнати однакові поліси, себто даючи зовсім такі самі добродійства. Коли одна поліса дає більше добродійств, то вона мусить бути дорожча від тої, що того добродійства не дає. Чим більше добродійств, тим дорожча поліса. Коли поліси ріжняться ціною, то вони певно й ріжняться добродійствами. Который асекураційний агент говорить, що його поліса дешевша, той агент говорить неправду, ловить людий на їх незнанне асекураційних справ, той агент каламутить воду, щоби в ній ловити рибку. Наcю агітацію туманителів одинокою відповіддю є ширення свідомости серед наших людий, а то сеї неоспоримої правди, що ціна обезпеченя спирається на невмолимий рахунок та що обезпеченя, опер-

Михайло Зощенко.

БАГАТЕ ЖИТТЯ

Промисловець - переплетник Ілля Іванович Спіридонів виграв на золотій позичці пять тисяч золотих рублів.

Зпочатку Ілля Іванович ходив зовсім ошалілий, розводив руками, тряс головою та приговорював:

— Ну й ну... Ну й жарт... Так щож це, братіки?...

Потім, коли освоївся зі своїм багатством, Ілля Іванович заходився вирахувати, скільки та що він може купити за цю суму. Одначе виходило так богато та так здорово, що Спіридонів махав рукою тай кидав свої обрахунки.

До мене, по старій приязни, Ілля Іванович заходив зо два рази на день і всякий раз із ріжними дрібницями розповідав, як він довідався про свою виграну та які дивні переживання були в нього у той шаленний день.

— Ну, щож тепер робитимеш? — спитався я. — Що думаеш купити?

— Та щонебудь куплю, — говорив Спіридонів. — Ось дров, самособою, куплю. Ринки, самособою, потрібні нові для господарства... Штани, самособою...

Ілля Іванович дістав нарешті з банку цілу купу новеньких червінців і щез безслідно. А донів. — Нумо, сами рахуйте. Родина та свояки, які були мої та жінчині — з усіми розійшовся. Посварився. Це, скажімо, раз. У народній суд я не пайшов, ни ні? Попався. В справі горожанки Бикової. Розправа буде. Це, скажімо, два... Жінка, себто подруга, Марія Ігнатівна, цілими днями сидить на скрині:ці тай плаче... Це, скажімо, три... Вломники двері мені в хаті виломлювали, чи ні? Виломлювали. Хоч і не виломлювали, та чи маю я з того приводу неспокій? Маю. Я, може бути, тепер із хати не можу вийти. Колиж у хаті і сидиш, знову недобре — дрова на подвірі крадуть. Сяг дров я купив. Треба пильнувати.

Ілля Іванович розпучливо махнув рукою.

— Щож ти тепер робитимеш? — спитав я.

— Та я не знаю, — сказав Ілля Іванович. Просто хоча в петлю... Коли я першого дня дістав грошi, так усе й почалося, всі нещастя... Живжеж я спокійно та безжурно, а потім почалося з усіх кінців.

Колиж я в хату з грішми вдався, так щось уже не в порядку. Свояки, самособою, бачу, снуються по хаті. То нікого нема, а тут сидять по всіх стільцях. Здоровлять.

Я, самособою, дав кождому для потіхи по два рублі. А Михасьо, жінчин брат, найбільше вертиться.

— Доволі, — каже — стидно по два рублі давати, коли, повідає, капіталик є.

Ну, слово по слові, руками по столі — бійка. Хто кого бе — невідомо. А Михасьо здійснив із шарагів моє пальто тай вийшов.

І так розійшовся я зі своїми. Став так жити.

Купив, самособою, всякого добра. Ринки купив, пшона на два роки. Став роздумувати, куди ще гроші ткнути. Дивлюся — жінка по господарстві вештається, ні віддиху їй, ні відпочинку.

— Не добре, — думаю. — Хоч і баба вона, всеж таки рівноправна баба. Гов, думаю. Візьму, гадаю, їй до помочі ґевеличку дівчинку. Хай продукти варить.

Ну, взяв. Дівчина крупи варить, а жінка на гулянках, сидить цілими днями на скриночці тай плаче. То працювала, та веселилася, а ось сидить і плаче. Ій, бачите, на гулянках усякі нещастя стали пригадуватися: і як батько її помер, і як вона за мене вийшла... Взагалі влізла їй до голови всяка дурнота від безділля.

Дав я, самособою, жінці грошей.

— Задн — кажу — хоча би до клюбу або до театру. Я, повідаю, й сам із тобою підшов би, та мені, бачиш, треба дров пильнувати.

Ну, поплакала баба — пішла у клюб. У лютерію стала грати. За дня плаче — на гулянках, а вечером грає. А я дров пильную. А дівчина продукти варить.

А потім председник заходить і говорить:

— Ти, — каже — щож це, песький сину, підросток експльоатуеш? Чому, повідає, дівчинка Бикова незареєстрована? Я, каже, на тебе в народній суд подам, хоч ти гроші виграв...

Ілля Іванович знову махнув рукою, поправив краватку та замовчав.

— Зле, — сказав я.

— Ще би не зле, — оживився Ілля Іванович.

— Сиджу, скажімо, за пивом, а в грудях ниє. Може в цюк мінуту дрова мої закрали. Або, може, в хату лізуть... А в мене самовар новий стоїть. І сидіти неохота, й їсти не охота, й іти не охота.

— Щож дома? Жінка, самособою, може бути плаче. Дівчинка Бикова також плаче — боїться під суд іти... Миколась, жінчин брат, напевно, дожила хати снується, вліпти хоче... Ех, краще мені й грошей тих не виграватн!

Ілля Іванович заплатив за пиво та сумно подав мені руку. Я хотів його потішити на прощання, а він наразі спитав:

— А чомуж це саме? Чи може льосування скоро буде? Тисячку мені, тее, незле виграти для рівного рахунку...

Ілля Іванович шарпнув свою рожеву краватку, кинув мені головою та спішно пішов до дому.

— Цеї ночі снилося мені, що я їхав угору!

— То певно мусів бути страшний сон?

— Ні, мені снилося, що я сидів у ліфті.

те на таких самих обрахунках смертельности, не може бути ні дешевше ні дорожче від другого, опертого на таких самих обрахунках.

Бесідники, котрі говорили про винагородження для організаторів членів для У. Н. Союза, порушили дуже важну справу. За сю справу дискутувать не тільки в нашій організації. Се важна справа, як наклонити людий до організованя нових членів. Асекураційні підприємства наймають агентів, яким дають гарні комісові, завдяки котрим сі агенти можуть посвятитися виключно організованню людий до асекураційних підприємств. Кошти удержання сих агентів, які виносять грубезні мільони, — стягається відтак з обезпечених людий. Хто обезпечений в асекураційнім підприємстві, той платить не тільки кошти обезпечення, себто він не тільки складається на посмертне для людий його віку, але платить кошти удержання агентів. Запомогові організації не платять агентів, а спираються на добровільну роботу добрих членів. Через то члени запомогових організацій платять тільки за удержання невеликого головного уряду, а замісць удержувати агентів дають організації свою безплатну організаційну працю. Коликбись запомогові організації хотіли наймати агентів, то удержання сим агентам мусіліби дати члени організації. Отже поліси подорожіли би. Се не робить ніякої різниці, чи агентам плативби відділ, чи головна канцелярія. Кошт усе бувби на членах, хтоби сі комісові не виплачував. Хоча Союз мігби перейти на сей новий спосіб, та до сього потреба ухвали законодатного тіла, конвенції У. Н. Союза. Досі одначе сі конвенції стояли на становищи, щоби платних агентів не наймати, щоби полис не обтяжати великими адміністраційними коштами, щоби нових членів організувати далі добровільною роботою членів, за яку правильної заплати не дається, хіба що найвище якусь доразову нагороду. Запомогова організація опирається на любов членів до себе та їх волю організувати до своєї громади дальших членів. Для сеї цілі існують у неї відділи та відділові уряди. Перед відділами й їх урядами стоїть тепер завдання викресати нову любов до організації та новий запал до роботи. Треба нам скріпити організацію новими силами та приготовити її постепенний перехід у руки нового покоління. Колиб отсі уваги показалися невистарчаючими, якби хто з відділових урядників або членів хотів мати докладніше вияснення в якій спеціяльній справі, то треба писати по нього до того головного уряднка, до котрого департаменту ся справа належить, а дістане вичерпую чу відповідь.

Коли до слова більше ніхто не зголошувався, председатель гр. Федасюк заявив вдячність зборів за одержані вияснення та закрив збрання.

По зборах більша часть присутних відділових урядників і вічевого комітету удалася на приватну гостину до готелю Шермена. Тостмастером вибрано д-ра Г. Скегара. Кромі нього тут промовляли громадяни: С. Мусійчук, Н. Моранець, Н. Пикульський, Н. Читвінський, Т. Подола, Катерина Шемердяк, А. Хомич та О. Ревюк. Гр. К. Щит відспівав прегарно кілька пісень. Всі промовці говорили про скріплення національного життя в громаді Шикаго.

Й. Федасюк, председатель,
І. Скульський, секретар.

Льогіка.

Вчитель оповідає в школі про якогось старомирського спортовця, котрий що дня перед сніданням тричі перепливає Тибер. Один з учеників хихочеться.

— Що? — каже вчитель — ти не віриш, що вправлений пливає міг це зробити?

— Ні, прошу пана професора — відповідає ученик. — Чому я не вірив би. Я дивуюся лише, чому той Римлянин не переплинав ріки четвертий раз, щоби дістатися над беріг, де лишив одяг.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНИХ ТАНКІВ.

(Примітка редакції. — Критика школи національних танків, подана п. Бондаром, принесла наперед відповідь гр. Авраменка, а відтак кілька дописів посторонніх людий. З тих дописів одні заявляються за критику гр. Бондара, другі проти гр. Бондара. Значить, зявелася дискусія чи полеміка. З огляду на те, що полеміка йде за справу, яка має громадське значіння, то й дискусія могла би вияснити богато питань про національні танки. Одначе, щоби сповнити се завдання, дискусія мусить вестися після правил, які довга практика виказала найкраще підходячими для розумного розвязування спірного питання. На жаль, сказати треба, що дискусія досі не велася все як слід. І дальші дописи, що досі не помістили, теж не відповідають сим вимогам. Щоби вивести дискусію з бездорожа на чисту дорогу, редакція вперед помістила була довшу статню про критику та дискусію, а тепер доповняє сю статтю уваги до поодиноких голосів, які в тій справі будуть помішені. В сей спосіб редакція сподівається причинитись хоч у дечому до вироблення кращих способів публичної критики).

Комітет Клюбу Танцюристів Української Школи в Ню Йорку, прочитавши статтю критичну в ч. 203 і 210 „Свободи" щодо артиста В. Авраменка і українських національних танків, е приневолений звернути увагу п. Бондареви, що така критика зовсім не шкодить артистови В. Авраменкови, а шкодить загально українській національній справі. Правдою є, що Школа Національних Танків має свої недостачі. Це признає В. Авраменко і комітет сам бачить ті недостачі, але тут є причин богато. А найбільшою причиною є брак трох річей, про котрі може п. Бондареви не відомо. А це грошей, грошей і ще раз грошей. А щоби В. Авраменко післав тою дорогою, як радить п. Бондар, щоби приготовляти справу національних танків пару літ, то з певністю світ не побачив би і за сто літ українських національних танків. А тоді ще тяще було би взятися за відродженя національних танків.

Рівнож п. Бондар не хотячи признає В. Авраменкови рацію, що Авраменко хоче поставити справу національних танків з артистичного боку за одну ніч і це честь В. Авраменкови, бо ті, котрі приготовляють кілька літ разом з п. Бондарем, то укр. національні танки може й світа не побачилнб.

Пише п. Бондар, що В. Авраменко називав родичів дітей пияками і некультурними; тому родичі повідбирали дітей зі школи. Можливо і п. Бондар відібрав свої діти, але п. Бондар цього не чув, хіба кума Горпина могла сказати. Комітет Клюбу Танцюристів твердить, що це є неправдою, щоб Авраменко прозивав родичів пияками, загально всіх чи некультурними, але правдою є, що між українським народом і такі люди знаходяться, і правди не можна закрити. Є пияки і некультурність між масою українського народа, є богато неморальности й безхарактерности. Можливо п. Бондар належить до них. Дивно нам, що про особу п. Бондара ніхто в Ню Йорку не знає й добре п. Бондареви кидати болотом зза плота на В. Авраменка й на саму справу.

Рівнож неправдою є, що В. Раменко вдарив чию дитину в школі, а що нераз сказав непослушній дитині й то переважно дівчині, котра моглаб навіть бути жінкою Авраменка, щоб не курила цигаретків, бо в школі не місце на курення, то цілком слушно. Треба було таку дитину випросити зі школи тай сказати, що її родичі некультурні.

Також неправдою є, що В. Авраменко був проти клюбу танцюристів. Ба навіть сам В. Авраменко дораджував родичам, щоби такий клюб створити.

А правдою є, що Школа Українських Національних Танків артиста Василя Авраменка вщепила велику національну свідомість. Між дітьми родичі діти є горді з національних танків і помагають українській справі та рідному краеви. Діти зі школи закладували двісті долярів. Сто долярів висилали на Дім Інвалідів, а сто на інші цілі, як рівнож на кождім виступі, на пікніках, на балях не забувають за рідний край. І хоч школа в Ню Йорку була художна, то крім цего зробила велику національну роботу і діти любуються рідними танками, ходять в українських костюмах по місті й не встидаються, що в таких костюмах ходили їх батьки, діди й прадіди на Україні.

П. Бондар стає в оборони пияків і немородьних безхарактерників. Це знак, що хоче заложити на себе шапку, котра занялася на пиках і на п. Бондареви згорить.

Комітет Клюбу бажає, щоб одиниці не кидали болота зза плота на чесних і моральних людей і не шкодили українській рідній справі, а також хай ніхто це називає Авраменка капралем з російської казьонної школи, бо чесні капралі більше роблять для української справи ніж австрійські чи російські безхарактерні генерали і дипльомати. Рівнож хай п. Бондар підпишеться своїм імеием, щоби не робилося баламутство між громадянством тай щоби не терпіли неприемности декотрі одиниці, може невинні, бо між громадянством ширяться недовіря, бо люди не знають, хто це написав і рідних людей посуджують.

За Комітет Клюбу Танцюристів у Ню Йорку:

П. Боднар, І. Єдинак, А. Куцик, С. Бригідир, Марія Редчук, И. Олійник.

(Допис на стільки добрий, наскільки дописуваделі збираються на фактах, поданих гр. Бондарем, подати інші факти, щоби сбити факти гр. Бондара. Коли, приміром, після гр. Бондара гр. Авраменко не був радий зі заснования клюбу танцюристів, а клюб наводить факт, що гр. Авраменко самий радив родичам такий клюб заснувати, то це добрий аргумент проти гр. Бондара. Коли одначе гр. Бондар каже, що гр. Авраменко мав називати наших людей пиками, а дописуваделі з Клюбу Танцюристів кажуть, що вони цього не чули, то це вже слабший аргумент; вони могли не чути, а гр. Бондар міг чути, і хоч гр. Бондар один, а в Клюбі шість, то їх слово не може бути переконуючим. Міліони людий могли би свідчити, що Піт не вбив Джека, але коли двох посвідчить, що Піт убив Джека, то це свідоцтво важиніше. Одно свідчити на те, що було, але друге свідчити на те, що чогось не було.

Допис добре доказує вагу українських національних танків як народної роботи. І це є найкраща частина допису. Однак дописуваделі зіпсули цю частину своїми особистими нападами на особу гр. Бондара. Вони признають, що вони гр. Бондара не знають, а мимо цього підсувають, що він свої діти відобрав зі школи, та що він пияк, безхарактерник і неморальний чоловік, коли висупає проти промов гр. Авраменка. Це є особиста напасть, яка не має місця в розумній критиці. За такі виступи дописувателям належиться властиво відкинути допис; поміщується хіба тільки на те, щоби показати на примірі, як то грубо виглядає того рода дискусія. Дописуваделі могли дискутувати проти другого дописувателя, не роблячи йому ніяких особистих закидів. Коли їм вільно робити такі заключення про свого противника, то їх противник мав би хіба право робити знову якісь заключення щодо їх осіб. Досі тоді ціла дискусія дійшла би? Колиб на будуче хтонебудь дозволив собі на щось подібного, то його допис просто не буде поміщений. Коли Клюбовці протестують, щоби гр. Бондар називав когось капралем, то вони тим більше повинні заховуватися в дискусії дрилично й ніяких особистих випадів не робити.

Дописуваделі підсувають читачам думку, що гр. Бондар певно протестує проти, пропонованого гр. Авраменка проти пияків, що самий гр. Бондар пияк. Хто прочитає спокійно, без розгорячення допис гр. Бондара, той певно не найде в гр. Бондара ніякого похвалювання пиятики ві пияків. Гр. Бондар просто сумнівається, чи порадно гр. Авраменкови говорити перед українськими дітьми, що українські батьки пияки. Отсе є твердження гр. Бондара, і другий дописуватель може в ці слова вірити або не вірити. Коли він не вірить, коли він думає, що гр. Авраменко добре робить, що перед українськими дітьми говорить про українських батьків, як пияків, то читач повинен це сказати й доказувати, що слова противника не мають основи. Треба наводити слова противника так, як він їх сказав. Це дуже легко боротися проти слів противника, яких він не говорив.

Дописуваделі аргументують добре, коли кажуть, що гр. Авраменкови не стає для його намірів гроша та що він старається поспішити заходити роботу, як вона ще можлива. Але вони непотрібно горячкуються, кажучи, що критик гр. Авраменка виступає проти української справи. Це основне нерозуміння сути критики: колиб редакція мала була враження, що гр. Бондар мав на ціли не справу поправити, а її забити, то допис був би не побачив світа. Колиб гр. Бондар був написав такий допис, то він був би або хвалив безконечно гр. Авраменка, або безумовно ганив. Гр. Бондар виразно підчеркував позитивні сторони діяльности танцюриста Авраменка, хоча закидав як відомі сторони нетактовне обходження з дітьми та брак виразного вирішення між розвиванням народних танків та розвиванням балету. Навіть колиб на дописуваделів слова гр. Бондара мали зробити враження руйнуючої справу критики, то й тоді були би богато більше прислужилися українським танкам і українській справі, якби були відповідали гр. Бондареви спокійно, річево й без особистих нападів. — Ред.).

Одиноке місце.

Сімос, управитель маєтку Діонізія, сиракуського тирана, людина поганої слави, мав дуже гарну хату, пишно злагоджену. Раз показав він цю хату фільософові Арістопові. Фільософ-цинік, що до богатства не привязував ніякої ваги, відкашельнув і сплюнув богатому скупареві в лице. Сімос розлютився. — Що хочеш? — сказав йому Арістоп — це одиноке місце, де можна плюнути. бо все інше таке гарне!

—o—

ЯПОНСЬКИЙ НАРІД УЧИТЬСЯ З ГАЗЕТ.

В 1872. році, коли західні народи мали вже широко розвинену пресу, основав один Англієць в Японії перший часопис „Нішін-Шімпері". Нині, 50 літ пізніше, стоїть Японія, після Америки й Англії, на третьому місці щодо накладу своїх часописів. Розвиток цей тим цікавий, що японські часописи, навіть урядові, підлягають дуже гострій цензурі. Причини такого скорого розвитку є двоякі: поперше незвичайно мала скількість анальфабетів, що сягає ледви 3 процент, по друге вроджене Японцям бажання знання, образування. Японський нарід бажає мати вісти про все, що діється на світі. В Японії є дуже богато людей всесторонно образованих, обзнакомлених із найновішими здобутками культури і науки, а більшу часть знання здобувають вони з преси. Незвичайно низькі ціни уможливлюють широким масам купувати часописи. Богатші передплачують і по три часописи. Передовсім богаті японські газети у фейлетони різного роду. Новелі (часто перекладані з европейських мов), наукових і літературних статей дуже богато, так як у закордонних часописах хіба під неділю. Своїх письменників і поетів знає Японець дуже добре, бо часописи подають докладні життєписи й анекдоти з життя своїх визначних людей. Японець високо цінить скарби літератури, а про письменників говорить із гордістю і поважанням. Крім літературних творів мусять бути у кождім часописі два або три відтинки з довшими повістями сензаційного змісту. Під політичним оглядом японська преса без ріжниці поглядів усе пише в дуже спокійнім тоні. Ніколи не нападає на особи, а передовсім є вразлива на загальні суспільні події. Цензура передбачає, що начальний редактор мусить складати високу кавцію на евентуальні пресові провини, крім того нераз буває заслуханий на кару адрешту, про яку рішають політичні власти. Всетаки журналістів Японці поважають так само як учителів. **Взагалі в Японії є 1,240 щоденних часописів, а наклад їх перевищає сім мілионів.** Крім того виходять богато місячників, двотижневиків і тижневиків, часто з високо артистичними ілюстраціями. В початках було в Японії більше часописів в англійській мові, тепер англійських чимраз менше. Коли й є які ще в англійській мові, то вони не мають ніякого значіння.

Прошак: Будьте, пані, такі добрі, дайте мені щось зісти.

Пані: Добре, та зачекайте, аж прийде мій чоловік.

Прошак: Дякую, пані, та я не людоїд.

НАЙНОВІШІ КНИЖКИ, КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Дереш Петро: КУМИС. Оповідання з часів революції на Україні ..... 50 ц.

Лущук Осип: КРОВАВІ СЛІДИ. Оповідання з визвольної війни ..... 65 ц.

Монкевич Борис: СЛІДАМИ НОВІТНІХ ЗАПОРОЖЦІВ. Спомини з 1918 року ..... 65 ц.

Лотоцький Антін: КУЖІЛЬ І МЕЧ. Історична повість з кінця XV і початку XVI століття ..... 65 ц.

Вволлес Люіс: БЕН ГУР. Історична повість з часів Христа ..... 65 ц.

Сергій Шелухин: ЗВІДКИ ПОХОДИТЬ РУСЬ. Теорія Кельтського походження Київської Руси з Франції, з Географічною картою ..... 75 ц.

ПАРТИТУРИ:

БИЙ, фантастична комедія на 5 дій $1.25

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА, історична драма на 4 дії 75

КАПРАЛЬ ТИМКО, кельодрама на 5 дій 75

ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:

Яків Косовський: ЗАКЛЯТИЙ ЯР, драма на 5 дій ..... 30 ц.

Павло Дудак: ДВІ ЖЕРТВИ ЗА ВІРНУ ЛЮБОВ, драма в 3-ох діях. ..... 40 ц.

Повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Сих книжок маємо тільки по кілька примірників.

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

Ганс Лерх.

„РОЗБИТИЙ ЗБАНОК".

Ця пригода, кажуть, приключилася в якійсь союзній німецькій країні. Чи вона правдива? Не знаю. Може вона занадто гарна, щоби була правдива. Весна. У вікна вищої дівочої школи світить сонце так ясно, що строгому вчителеві приходилося нелегко з чотирнацятьлітніми пустійками. Вже довше говорить про Кляйстів („Розбитий збанок"*), одначе якась сила все й все тягне ясно, чорно й темно-волосі голівки дівчаток до вікон, а голубі, чорні й темні дівочі очі до білих свічок цвітучих каштанів на шкільному подвірі. Навіть строгий учитель за катедрою думає більше про сонячну стежку у лісі, а слова лише так мимоволі пливуть йому з уст. Нараз відчиняються двері кляси. Входить рішучою ходою сам шкільний радник... Візитація.

Дівчата встають, учитель кланяється, ідиля нечайно урвалася...

— Прошу, прошу далі, пане товаришу, — каже шкільний радник, та зараз надумується і каже:

— Ні, я хотів би сам завдати кілька питань. Про що ви говорили?

— Про Кляйстів „Розбитий збанок", — відповів учитель.

— Добре! — дякує радник, притакуючи головою. — Отже, ти, онта в передостанній лаві...

Піднімається зпровола темна кучерява головка.

— Як називаєшся?

— Інга...

— Добре, Інга. Отже як то було з тим розбитим збанком?

На лиці підростка виступив смертельних жах.

— Пане раднику.. Я не... знаю... Коли ми вчора рано в осьмий годині прийшли до кля... збанок був уже збитий...

— Гм... гм-м! — каже радник. — Слідуюча!

Піднімається ясноволоса головка.

— Як називаєшся?

— Катруся...

— То може ти скажеш мені, хто збив збанок?

— Я напевно ні, пане радник!

— Дурниці говориш... Слідуюча!

Встає дівчина з чорними очима.

— Я також не збила, прошу пана радника...

— То нечувано! — скрикує радник і звертається до вчителя: „То тут так трактують предмет, я повідомлю про це директора". — Обернувся й зачинив двері за собою.

***

Кімната директора. Дідусь в окулярах працює пильно при столі серед паперів. Сповіщають, що прийшов шкільний радник.

— Прошу попросити.

Радник увіходить, сідає схвильований та говорить:

— Пане директор, відносини в вашій шестій клясі скандальні. Я питаюся там кількох учениць про розбитий збанок...

— Алеж, любий пане радник, — перебиває директор маєстатороку краснорічивість — я знаю мої учениці. Самособою, що ніктора з них не хоче признатися. Та чого хвилюватися. Я вже давно відписся до відповідальної влади в справі нового збанка...!

Шкільний радник остовпів. Ледви видушив кілька слів. „Так! То гарно! Отже ви не знаєте, в чому річ. Добре. Я зачинаю цілу справу в міністерстві. Почуєте про мене. До побачення!"

Двері зачинилися.

***

Сердитість прискорює ходу і пляни. За кілька годин сидить шкільний візитатор у службовій кімнаті міністерського радника.

— Що це ви, пане візитаторе, такі схвильовані, — усміхається високий урядовець.

— Пане радніку, цеж нечувано! Я прийшов на візитацію сорокпятої вищої дівочої школи, питаюся сам про розбитий збанок, а учениці кажуть мені... що вони не збили збанка... Учитель є при цьому та мовчить... Директор вдає, що нічого не знає...!

— Котра це вища дівоча школа? Сорокпята?

— Так, пане раднику!

Міністерський радник подумав хвильку... „Мені здається, що я читав щось про те в актах... хвилиночку..."

Шпае в паперах.

—Правду кажу. Ось тут зазначена ціла справа. Та чого ви хвилюєтеся, пане радніку? Управа школи вже зажадала приписово нового збанка!

Візитатор зривається з крісла, кланяється холодно та зголошується у директора міністерства.

Тайний радник усміхається добряче, коли почув, що розповідає візитатор. При слові „розбитий збанок" притакує головою.

Коли візитатор скінчив говорити, директор міністерства глянув крізь окуляри тай каже:

— Бачите, любий пане радніку, це саме слаба сторона організації наших виховних заведень. Та ми полагодимо цілу справу дуже просто. — Він витягнув портмонетку. — Ось вам пять марок, дасьте їх директорови тієї дівочої школи та скажете купити новий збанок. Так скрутимо визи цілій бюрократичній системі.

— Алеж, пане тайний радніку!

— Дайте спокій, — усміхається старенький добродій — такий маленький видаток це для мене нічого, а так поможу вайскорше вам і класі...

Візитатор устав сполотнілий. Довго ждав у ждальні міністра освіти. Вкінци найшовся перед самим міністром. Цей вислухав його, перейшов з ним іще раз усі інстанції, а вкінці вдумчиво похитав головою.

— Що скажете на це, пане міністре! — озвався візитатор, певний побіди.

— На мою думку, — відповів міністер вдумчиво — той збанок збив директор міністерства...

— Алеж Господи, та чогож...

— Це дуже проста справа, пане візитаторе, бо інакше так радо не виплатив би вам тих пять марок з власної кишені.

(Переклав *М. Н.*).

*) Клайст Гайнріх (родився 1777 року) німецький поет-драматург. Не знаходив задоволення ні в військовій, ні цивільній службі. Сучасники не хотіли признати його таланту. Попав у меланхолію та застрілився над озером Ванзее біля Потсдаму разом з приятелькою Генр. Фогель у 1811. році. Найважливіший його твір — комедія „Розбитий збанок". На українську мову переклав Іван Франко.

ТРИДЦЯТЬ ЛІТ КІНОТЕАТРУ У ФРАНЦІЇ.

В Парижі святкують тепер оснування першого кінотеатру. Перше кінотеатральне представлення давали в пивниці при Бульвар де Капісін. Один паріський книгар, що мав книгарню при тій самій вулиці, станув перед своєю крамницею й переконував прохожих:

— Га, знаєте найновішу сенсацію? Там по другому боці біля Гранд Кафе показують у темному просторі живі образи.

То самособою викликало цікавість і прохожі масами йшли у згаданий льокаль, де на вікні висів малий плякат, на якому було написано:

„Кінотеатр Люм'єра Гранд Кафе дає представлення, які тривають кожде півтори години, а то передполуднем від 10 до 11 і пів, пополудні від 2 до 6 і пів.

А внизу стояло:

„Тим апаратом, що його винайшли брати А. і Л. Люм'єр, можна цизкою знимок фотографувати всі рухи, які відбуваються перед обективом, а проекцію на білій площині можна їх представити у природній величині".

Тепер на місці первісної Гранд Кафе паріський магістрат вмурував мармурову плиту з написом:

„Тут 28. грудня 1895. року перший раз показували рухомі образи при помочі кінематографа".

Перша програма складалася з десяти точок, а кожда фільма була найбільше 70 метрів довга. Перший директор паріського кінотеатру був Моріс, який театр живе самітно на провінції. Він тепер на старі літа добре пригадує собі ті перші представлення, тому відвідують його часто журналісти.

Коли недавно інтервеніювали його, розповів він їм свої спогади.

— Наш перший кінотеатр — говорив він — мав місце лише на сто людей. Тому, що ми не мали досить грошей, а власник камениці був супроти того досить скептичний, предложили ми йому 20 процент чистого доходу. Він не хотів на це згодитися й зажадав як на тодішні часи величезну суму тридцять франків денно.

Перший день ми заробили 33 франки, а вже на другий тиждень заробляли ми 2,200 до 2,500 франків денно. Нашого господаря це дуже потішило, бо бачив, що міг бути свільником корисного підприємства.

Що дня грали ми від 2. год. пополудні аж до півночі. Кожде представлення тривало 15 хвиль і все були всі місця розпродані. Конкуренції не було ніякої, бо брати Люм'єр усе ще мали виключний патент. І люди приходили з усіх сторін, щоби бачити нове чудо. Ми мали репертуар вісимдесять фільмів, котрі всі разом відіграти треба було двадцять хвиль. Пізніше ми роздобули гумористичну пєсу „Облитий режіссер", яка сама тривала дванадцять хвиль і сталася справжньою сенсацією Парижа. Кілька місяців після першого отворення винайшли ми ще кілька льокалів для кінотеатрів і оснували філії. Перший рік наші гості гляділи на кожну фільму десять до дванадцять разів, так їх то цікавило.

МІСЬКА РАДА З САМИХ ЖІНОК.

В бельгійськім місточку Герк-ля-Віль перед виборами до міської ради приготовлено дві листи; на одній були заступлені мужчини, на другій самі жінки. Тому, що листу мужчин зложено після законом приписаного реченця, тому мужчин зложено після законом приписаного реченця, тому хоч-не-хоч мусіли затвердити раду, що складається не з батьків міста, лише з матерей міста.

У суді.

— Чи ви бачили, як обвинувачений бив Кучарабу?

— Так, пане суддя.

— А чи робив це з премидитацією.

— Ні, палицею, пане суддя.

ТАЄМНИЧИЙ ТИБЕТ.

Тибет усе ще є для чужинців таємничою та небезпечною країною. Тибетанці є зовсім під впливом ламайського духовенства, Далай-Ламу вважають своїм релігійним і політичним зверхником. В ніякій іншій країні не вірять так дуже в забобони, як у Тибеті. Хто хоче дати собі раду із світським населенням і з духовниками Боджуда (справжня назва Тибету), мусить визнаватися в їх звичаях і обичаях. Хто їх шанує, того приймають гостинно, бо Тибетанці добродушні люди. Мандрівник, що хоче похвалитися своєю вищістю та погорджує звичаями того свободолюбного народу, виставляє своє життя на небезпеку.

У Тибеті пощастити може лише тому, хто не чваниться тим, що він член народу з „вищою культурою". Вдалося це лише деяким подорожникам.

Цікаві передовсім тибетанські способи лікування та похоронні звичаї. Коли нпр. хто нездужає на епілепсію (падачку), то хорого вижуть так, що він уже не може ворохнутися. Цей спосіб лікування приняли Тибетанці від Китайців. Та Китайці „лікують" таким хорого ще й так, що вбивають у тіло великі цвяхи, щоби так убити чорта, який поселився в людині та спричинив недугу. При такому лікуванні, самособою, хорий часто вмирає. Як лікарство подають у Тибеті також папірчики, записані молитвами. Скількість папірчиків приписує лама (духовник). Хорий мусить проковтнути їх. Коли це не помагає, то лама мусить прогнати злого духа, який є в тілі хорого. Роблять ляльку з соломи, трави та ганчірок і лама або чарівник заганяє злого духа у неї. Потім ляльку палять. Коли й це не помагає то ще є чимало засобів, щоби дістися в знаки злому духові, який сидить у тілі хорого... Коли хорий помре, то ще того самого дня виносять його із шатра і хоронять. Засмучені своїки носять жалобу; на знак болю носять шапки навиворіт.

Мерця можуть хоронити на три способи: або спалюють, кидають у ріку, або оставляють під голим небом.

Найвставищий похорон, це спалення; такий похорон дорогий, бо в Тибеті дуже мало дров. Тому палять на попіл лице великих ламів або святих у монастирях. Їх попіл хоронять потім дуже святочно. Є теж звичай, що попіл лами топлять у великих кітлах із маслом.

Найменше поважний похорон це той, коли мерця кидають у ріку або в озеро. Кажуть, що в північно-східнім Тибеті хоронять так лише тих людей, які на думку Тибетанців допустилися якогось злочину. Так нпр. французького вченого мандрівника Дютрель де Рена (1846—1894) тубильці з півн.-сх. Тибету вложили у мишок та вкинули у бурливу ріку Мачу. Цього дослідника, що товаришив французові Гренарові, стрінула така смерть, бо Тибетанці чули, що французька караванна зловила коня, про якого думала, що він уганяє собі без власника. Та цей кінь належав до одного Тибетанця і він зараз підбунтував земляків проти мнимого грабіжника його коня. Так цей славний учений мусів згинути страшною смертю, хоч був зовсім невинний. Сер Генрі Гейден, англійський дослідник, що недавно чув у середущому Тибеті, що там є в звичаю хоронити так мерців, себто кидати їх у воду. Він навіть бачив там, як по озері плавав труп.

Найбільше поширеними є похорони „під голим небом", які Тибетанець називає коротко „вірлинними похоронами". Мерця в сидячій поставі обв'язують шнурами, так що бородою доторкається коліна. Потім виносять його на недалеку скелю або горбок і там полишають. Супровожає його лама, який грає у сурму. Як лише люди відійдуть, кидається на мерця стадо вірлів і супів. Коли мерлець на другий день обїдженний вже до самих костей, то це вважають добрим знаком. Колиж хижі птахи не хочуть їсти мерця, то треба помагати штучно до того. Мерця, з якого повідвязували шнури та зняли одяг, крають на куснї.

Страшний це звичай. При цьому мусить бути і родина покійного і вона мусить постаратися, щоби кости мерця зникли також із поверхні землі. Тож кості треба розбирати та порозбивати. Лама товче їх на муку, мішає її з глиною і виліплює з того малих „чиртів", завбільшки пястука, в формі цибулі, які переховують у святих місцях. Таких „чиртів" можна подибати також посеред рівнини, або на скелях чи в печерах. Лама що кістяну муку може теж змішати з іншою мукою та з того виліплювати кулі, які кидають супам на жир. Звичай вимагає, що лама, який виконує цей похоронний обряд, мусить сам зїсти таку останню кулю.

Похоронів, таких як у нас, себто, щоби мерця закопати в землю, Тибетанці не знають. Німецький учений подорожник Фільхнер, який промандрував Тибет, каже, що знав лише один випадок, що в землі похоронили померщого на вспу. На похорони таких, що померли на зараз'яну недугу, Тибетанці йдуть дуже нерадо, бо кажуть, що так тривожать духів землі. Тому то й Тибетанці вважають похорони в землі чимсь найгіршим. З тіж причини гірнцтво ще й досі не розвинулося в такий дуже богатій країні, як Тибет.

Від хвилі, як мерця похоронили, не вільно вже згадувати його по імени. Посмертних згадок, вінців і поминків Тибетанці не знають. Тибетанська релігія вимагає, щоби людина, як наступила їй смерть, можливо скоро зникнула. Тому теж волять Тибетанці вірлині похорони та спалювання мерців, бо це скорше веде до ціли, ніж коли трупа вкинути у воду.

ГОЛЕ ПЛЕМЯ, ЯКОМУ НЕ ШКОДЯТЬ УКУШЕННЯ МОСКІТІВ.

Професор Док в університеті Йоганесбургу (у Наталі — в півд. Африці) вернувся недавно з наукової подорожі серед племени Батва, яке живе у північній Родезії, серед великих мочарів Люканга. Ці страшні мочари забезпечують їх уповні перед зовнішніми неприятелями, бо вони не важаться запускатися у смертоносні глибини. Племя Батва почувається тут наче риба у воді. Люде ці живуть у хатинках, побудованих на човнах, а мочарами перепливають маленькими човенцями. Займаються передовсім риболовлею. Ловлять рибу тризубчастими вилками, а вживають і отруї. Мерців своїх не закопують, але возять трупів поромами геть у глибину мочарів, де їх пошлють. Ці люде не носять ніякого одягу, а мочари аж кишать від комарів. Проти їх укущень тубильці безпечні і про малярію у них нема мови.

DR. N. M. HNATYSHYN
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ І АКУШЕР
2191 Professor St., Cleveland, Ohio.
Против українського банку).
Телефон: Atlantic 2054.

МУЗИЧНА СТУДІЯ
М. О. ГАЙВОРОНСЬКОГО
224 E. 18th STREET, NEW YORK CITY.
(Betw. 2nd and 3rd Ave.)

Зголошення приймається від понеділка до пятниці від 4—6.30 попол., а в суботу від 2—5 пополудні. Stuyvesant 0606.

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН ПИТИ
УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЧАЙ
Стольного Київського Князя
ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО
Маємо на складі також Чай Перлова, Кузнецов, Унженіна і Косолапова.
Пошукуються агентів. Добрі уславя.
M. P. KOSOLAPOFF, 391 Central Park West, New York, N. Y.

ПЕВНА І СКОРА ПОМІЧ! ПЕВНА І СКОРА ПОМІЧ!

„Довший час проволікалася у мене нестравність жолудка, заворот голови, здуття і відбивання газів. Я чулася отяжіла і не могла спати, як рівнож мучили мене болі в боках. Лікарі радили мені йти на операцію. По ужитто кількох пачок знаменитого Гінду Бренд Зілля я стала мов не та. Гінду Бренд Зілля є всегда в моїм домі". Так висловлюється пані К. Ходницька, 391 LAFFAYETTE ST., NEWARK, N. J. 187
Ціна за пачку $1.00, 6 пачок за $5.00.
НЕВДОВОЛЕНИМ ЗВЕРТАЄМО ГРОШІ.
BARON A. BOBAK,
307 EAST 18th ST., NEW YORK, N. Y.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КОТРІ МОЖНА ВЖЕ ЗАМОВЛЯТИ В НАЙБІЛЬШІЙ КНИГАРНІ „СВОБОДИ".

	цнт.
Перша Книжечка (Буквар), П. Матвійчука	40
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50
Мала Історія України, І. Крипякевича	15
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75
Малий Катехизм, о. В. Рудовича	40
Біблійна Історія, старого і нового завіта, о. д-ра Ярослава Левицького	85

ОБРАЗКОВІ ВИДАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ.

Всі нище наведені книжки є прикрашені меньшими і більшими малюнками, звичайними і кольоровими (деякі лише кольоровими), та відповідним діточим текстом. Кожда книжка має тверду і крїпку оправу. Сі книжки надаються на дарунки для української дітвори.

Казки з тисяча і-одної ночі	35
Кіт в сапянцях	35
Подорож пана Цікавського (з рухомими образками) 60, в тривкійшій оправі	70
Про домашні звірята	65
Робінзон Крузо	35
Червона шапочка 35; з рухомими образками 45, в тривкійшій оправі	60

Повисші книжки можна набути в книгарні Свободи.

"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Михайло Зощенко.

ПРИГОДА.

У ТАЄМНИЧІЙ ПАСТЦІ.

Перед дверми мешкання на четвертому поверсі станув чоловік. Шукав чогось хвилинку в кишенях, потім виняв коробку сірників і одну засвітив.

Жовте, коротке полумя осьвітило мосяжну табличку:

„Зубний лікар Яків Шишман".

— Тут! — прошептав незнакомий.

Шукав дзвінка, та не найшов, тому застукав до дверей кінцем черевика.

За хвилю заскреготів замок і двері тихо відчинилися.

— Чи ординує зубний лікар? — спитався незнакомий та вступив обережно до темних сінок.

— Будете ласкаві підіждати хвилиночку? — сказав лікар сухо. — Саме маю одного пацієнта.

— Добре, можу зачекати!— відповів незнакомий.

Лікар глянув на незнакомого бистро та пронизливо, всміхнувся злобно та сказав:

— Прошу, ввійдіть у їдальню! Прошу за мною!

Та як лише незнакомий ввійшов у кімнату, лікар поступив назад і замкнув за собою тяжкі двері. Зараз за ним ценькнув замок.

Незнакомий доблід і пильно розглядався по кімнаті. Кімната була майже порожня. Був там лише стіл, застелений скатертю, та кілька крісел.

ЛІКАР ПРИЙМАЄ НЕЗНАКОМОГО.

За двацять хвиль закликав зубний лікар Яків Шишман, незнакомого, щоби ввійшов до його ординаційної кімнати.

— Прошу не гніватися, що я замкнув був вас у їдальні,— сказав лікар. — Як бачите, не маю слуги, а в нинішних часах людина мусить бути недовірчива. Недавно вкрали мені пацієнти із жадальні два плащі. А передтим кожух. Нинїж вкінці якийсь чорт виніс навіть останню плювачку. За той час, як я тут в ординаційній кімнаті працюю коло пацієнта, тамті мені все повикрадуть. І так мені не остає нічого іншого, лише остак забезпечитися... Та прошу дуже не брати мені того за-зле. Отворіть уста!

— Гм, — сказав непевно незнакомий та отворив уста.

ЧИСТА РОБОТА.

Незнакомий ввійшов на вулицю, станув біля ліхтарні та понуро всміхнувся.

— Так, — промирив сам до себе — та тепер таки мушу глянути, що це я там роздобув!

Розірвав загортку та блюзу, виняв скатерть і пильно оглядав її до світла вуличної лямпи.

— Не варта воно так богато — стара, поплямлена скатерть! — прошептав крізь зуби та сердито сплюнув.

Потім гнівно затупав і промимрив:

— Ну, ліпше щось, ніж нічого. Бо то в тій кімнаті навіть нічого іншого не було. Так не міг я взяти з собою крісла!

Незнакомий махнув зрезиновано рукою та пішов далі.

— Я зубожілий письменник, автор книжки „Сто способів, як доробитися майна за короткий час".

— І ви просите милостині?

— Це саме є один із тих сто способів.

Мимоводі зрадився.

Пані зі служницею прятають у кімнаті. Втім чути зі спальні голос пана:

— Кохана, прошу тебе, прийди до мене на хвилинку!

А хто: я чи пані? — питає служниця.

ПРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ
ПОЗІР! ПОЗІР!
ПАНОВЕ УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБОВІ!
NEWARK, поверх пів мільйонове місто, в якім є біля 6 або більше тисяч Українців, належачих до різних релігійних і до різних громад, не має свого українського приватного ундертакера.
Тут є одні праперти, які дадуться від Ундертакера і які дуже легко можна набути. Є се велика праперти, поверх три доти, бо 78 фіт широка, а 100 фіт довга, положені на ріжним корнери, малий один блок від головної бізнесової уліци Springfield Ave. На лотах є трирумовий, великий дім, деревяний, але в добрім стані, досить здубований, бо то нїмецька будова. На долині може бути сьме велика каплиця з осібним входом і робині. На другім поверсі пять нових ліпких румів до мешкання і на третім поверсі пять румів. В доме є електрика і дуже добрий бойлер, який огріває цілий дім. Коло дому має около велике подвіре (з двох сторін від двох улиць вид'ать), на яким можна поставити з 15 гараджів, за які можна дістати і по 12 дол. місячно. Бо то майже в середині міста.
Услівя набутя дуже пристойне, бо потреба лиш кілька тисяч готівки, а решта на довші літа приватним порядком.
Праперти є положені недалеко шість церков, а то укр. гр.-католицька, укр. православна, укр. пресвітерська, римо-кат. словянський костел нїмецький і польський. Дальше є утро-руська і російська церков. І що також дуже важне, що дуже близько містовий шпиталь (City Hospital) Се буде одно з найкрашних місць для ундертакера в Нюарку.
По ближші інформації прошу ласкаво звернутися особисто або листовно до:
227.8.10
Rev. J. CZAPLYNSKY,
28 Morton Street, Newark, N. J.

ПРОДАЄ ДОМИ в місті НЬЮ ЙОРКУ і околиці
Українська фірма
С. ФЕСОЛОВИЧА І М. КОБЗИСТОГО
EXCHANGE REALTY CO.,
41 East 7th St., New York City.
Tel. Orchard 9677. 16-

РЕЛІГІЙНІ ОБРАЗИ
150 РІЖНИХ ОБРАЗІВ зі святими, в гарних красках, на добрім папері, розмір 19½x20 инчів. Ціна за один з пересилкою 50 центів. За надісланєм 15 ді. маркамі почтовими вишлемо великий ілюстрований каталог. Агентам і щоринкам значний опуст. Замовлення посилайте на адрес:
47-16-
UKRAINIAN BAZAR
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ на 1931 рік
З НАГОДИ 10-ЛІТНЬОЇ РІЧНИЦІ ДАЄМО СПЕЦІЯЛЬНУ ОФЕРТУ НА ЦЕЙ СЕЗОН,
30% дешевше від інших фірм:
100 КАЛЕНДАРІВ ЛИШ ЗА $11.00.
Пересилку сплачуємо самі.
Великий ілюстрований каталог висилаємо даром. Пишіть на адресу:
KULYNITCH PRINTING CO.
418 E. 9th Street, New York, N. Y.

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮЙОРКУ І НА ОКОЛИЦІ.
Ми робимо гарні похорони
ПО $150

Без рїжниці як далекі позаміскости, кличте нас:
Office 485 AVON AVENUE.
Phone: Terrace 8882, або Waverly 1636, Newark, N. J.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568
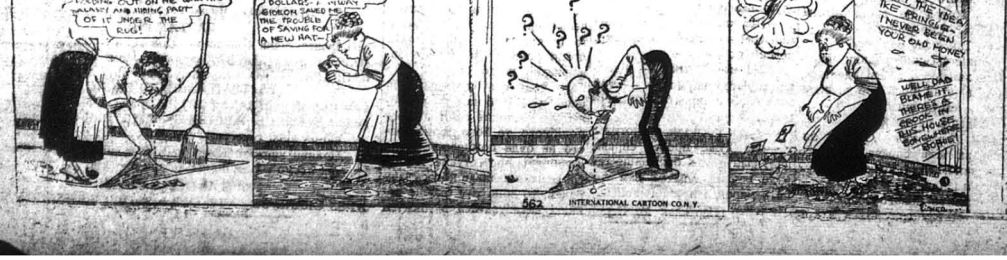
PROBAK BLADES
make your DOUBLE-EDGE RAZOR (old or new model)
A BETTER RAZOR or your money back!
Guaranteed by PROBAK CORPORATION
100 5 50